

voor de voeding meer economisch en dus verstandiger wit brood te eten dan bruin brood. En wil men bruin brood eten, dan is het zaak zoo weinig mogelijk van de voedingsstoffen voor de voeding verloren te doen gaan, en geen brood met zemelen te eten, maar voor de broodbereiding het graan (het „volkoren”) zoo fijn mogelijk te malen.

's-Gravenhage, Augustus 1918.

Dr. J. DE GROOT SR..

MORPHINE-OPLICHTERIJ.

Toen ik u indertijd mijn „waarschuwing”, onder „ingezonden” geplaatst in n°. 6, Eerste Helft van dezen jaargang, deed toekomen, verzocht ik in een naschrift aan andere geneeskundige en pharmaceutische periodieken, deze „waarschuwing” over te nemen, aangezien ik dit in het belang der zaak achtte. Blijkbaar is toen uwerzijds bezwaar gemaakt, dit naschrift op te nemen. Mijn toenmalige verwondering daarover is nu in spijt overgegaan, daar juist thans de apotheker primair de dupe is geworden van stellig denzelfden morphinist-oplichter, die aanvankelijk eerst een dokter er in liet vliegen en secundair den apotheker. Wat misschien voorkomen had kunnen worden door mijn waarschuwing aan andere vakbladen ter overneming aan te bevelen.

Weliswaar zullen wij door deze geschiedenis moeten toegeven, dat de sluwheid en brutaliteit eens morphinisten schier onbegrensd zijn, doch tevens leert zij wederom, dat èn de collega's èn de apothekers — wat betreft het afgeven van morphine — listiger nog moeten zijn dan de vos Reinaarde.

Rotterdam, 25 Augustus 1918.

K. A. ROMBACH.

NATIONALE EN INTERNATIONALE GENEESKUNDIGE LITERATUUR.

Het artikel van den heer BURGER in het nummer van 24 Augustus jl. is in hoofdzaak niets anders dan een doorlopende klacht omtrent de ongunstige voorwaarden, waaronder de wetenschappelijke werkers van kleine landen zich bevinden bij de openbaarmaking van de uitkomsten van hun arbeid. Vroeger was dat anders, toen het Latijn dienst deed als internationale voertaal der wetenschap, maar het Latijn heeft als zoodanig afgedaan en daardoor is een leemte ontstaan, een gemis, dat vooral in kleine landen levendig en niet zelden pijnlijk wordt gevoeld. Het is niet de eerste keer, dat de heer BURGER zijn klacht uit over het gemis van een internationale taal voor de wetenschap en eenige jaren geleden heb ik mij veroorloofd hem privatim opmerkzaam te maken op het eenige rationeele, maar dan ook *afdoende* middel om de bestaande leemte weder aan te vullen. Het zij mij vergund nu in het openbaar nogmaals dat middel aan te wijzen, hetgeen hierin bestaat, dat men het Latijn, dat heeft afgedaan, vervange door de internationale hulptaal, die *opkomt*, het *Esperanto*. Het is hier niet de plaats, en de redactie zou daarvoor de noodige ruimte niet afstaan, om uitvoerig over die taal uit te weiden; ik kan alleen als mijn, door de ondervinding gevestigde overtuiging, uitspreken, dat die taal in alle opzichten aan de eischen voldoet. Vóór den oorlog bestonden er twee geheel in *Esperanto* opgestelde wetenschappelijke maandschriften, een algemeen wetenschappelijk en een geneeskundig, beide met een werkelijk internationaal stel medewerkers. Tot nu toe heeft wetenschappelijk Nederland zich nog slechts weinig bekommerd om dat geniaal geestesproduct van een geniaal collega (de samensteller ZAMENHOF was arts); dat is zeer jammer, want het verdient ten volle ieders belangstelling en hoewel *Esperanto* vroeger of later stellig zijn weg als internationale hulptaal zal vinden, ook in de wetenschap, zoo is het toch: hoe vroeger, des te beter.

Utrecht, 28 Augustus 1918.

H. C. MEES.

ZEEFBEENETTERING BIJ ROODVONK.

Een enkele kanteekening bij de opmerking van collega IJZERMAN. Wat deze mededeelt als zijn behandeling van acute zeefbeenettering, is, dunkt mij, als schema voor

sommige gevallen wel juist, is echter voor die, waarop ik in mijn artikeltje het oog had, niet zonder meer in toepassing te brengen. Eensdeels is er niet altijd aanwijzing voor resectie van de middelste schelp of openen van het zeefbeen-labyrinth, anderdeels zijn deze maatregelen bij kleine dood-zieke kinderen vaak niet of niet volledig genoeg uit te voeren. Is men niet vooraf zeker, in staat te zijn om, hetzij den kop van de middelste schelp aan de basis te amputeeren, of het zeefbeen ruim te openen, daarbij rekening houdende met de reactieve zwelling van het ontstoken zeefbeenslijmvlies, die na deze ingrepen verwacht kan worden, dan late men die handelingen liever achterwege, als zijnde ondoeltreffend en mogelijk nadeelig. De „ingreep van buiten” (insnijding van het periost van den oogkaswand), die dan wellicht noodig zal zijn, is waarlijk niet zoo ernstig en zeker afdoende.

Rotterdam, 1 September 1918.

W. SCHILPEROORT.

BESTRIJDING VAN BESMETTELIJKE ZIEKTEN.

Het artikel van H. C. MEES (*Ned. Tijdschr. v. Geneesk.* van 3 Augustus 1918) geeft mij de volgende opmerkingen in de pen. In het algemeen is het zeer twijfelachtig, of het gewenscht zou zijn de opgroeiende jeugd geheel en al te beveiligen tegen alle smetstoffen. Stel, dat dit voor de een of andere smetstof gelukte, dan zou een eventuele besmetting op lateren leeftijd allicht zeer ernstige gevolgen hebben. Het komt dus erop aan voor vele smetstoffen, door geleidelijke kleine besmettingen, een betrekkelijke onvatbaarheid te verkrijgen; een doseering die, omdat met zoovele onbekenden gewerkt wordt, moeilijk is, maar die toch zoo goed mogelijk geregeld zal moeten worden.

Ten einde nu massale besmettingen te voorkomen, schijnt het mij noodzakelijk, zoo dicht mogelijk bij de bron der besmetting in te grijpen. De praktische uitvoerbaarheid van het dragen der beschuttende maskers voor kinderen op school en in het dagelijksch leven onbesproken latende, komt het er op aan te maken, dat gezonde of zieke smetstofdragers de smetstoffen in niet groote hoeveelheden tegelijk verspreiden. Tegen de verspreiding door ademstooten (hoesten, niezen) kan gewaakt worden door het vóór den mond houden van een zakdoek. Daar echter geen gezonde weet, of hij bij dat hoesten en niezen niet voor anderen schadelijke kiemen verspreidt, zou deze maatregel een voor *allen* geldende gewoonte moeten worden. Door dwang is hier weinig te bereiken; het gebruik zal eerst dan algemeen worden, wanneer het groote nut ervan door het meerendeel der bevolking zal ingezien en begrepen worden; door volksopvoeding dus; een vrij langdurig proces, waarbij de scholen, zoowel kweekscholen voor onderwijzers als lagere en andere, groote diensten zullen kunnen bewijzen. Wanneer deze maatregel algemeen mocht worden, zullen tevens de bezwaren opgeheven zijn, die nu vele tuberculösen ervan terughouden hem toe te passen. Het moet zóóver komen, dat iemand, die met onbedekten mond of neus hoest of niest, of hard spreekt in iemands nabijheid of in de buurt van onbedekte eet- of drinkwaren, met dezelfde oogen wordt aangezien als tegenwoordig een persoon, die in een volle kamer of tram, dan wel in een drukke straat, in den wilde gaat schieten.

's-Gravenhage, Augustus 1918.

Dr. C. J. DE BRUYN KOPS.

BRIEFWISSELING.

GENEESKUNDIGE SIGNIFICA.

Aleen naar aanleiding van het eerste opstel, dat ik aan dit onderwerp gewijd heb, mocht ik reeds vier ingezonden stukken ontvangen. Daar ik een reeks hoofd-artikelen er over geschreven heb, welke in de volgende weken zullen verschijnen, komt het mij practischer voor, met de plaatsing in hun geheel of in samenvatting en de beantwoording der reeds binnengekomen en nog te ontvangen opmerkingen te wachten tot de rij voltooid is.

Amsterdam, 3 September 1918.

G. VAN RIJNBEEK.